

בעקבות השריפה | שאלות ותשובות על זכויות העובדים באזור הכרמל

מי יפצה עובד שנשאר בכית בגלל כביש חסום? • האם מי שלא עבד בגלל שכיתו נשרף זכאי לשכר? • והאם מותר לפטר? • מדריך לעובדים

המפעל נשרף? תמשיכו לקבל שכר

מאת דוד רגב

זכויות המעביד, כל עוד הקיצוץ נעשה בתום לב ואינו מיועד להשגת מטרת פסולות (כמו פגיעה באישה בהריון, בעובד חולה או בעובד המבקש להתאגר). לכן, כאשר הסיבה לקיצוץ בשכר היא פגיעה בהכנסות החברה, ובהנחה שאכן יש פגיעה שכזו, הקיצוץ בשכר מותר.

● גויסתי למילואים בביקוד העורך כדי לסייע בכיבוי הדליקה, והמעסיק שלי פיטר אותי כי לא הגעתי לעבודה. האם מותר לו?

לא. אסור למעביד לפטר עובד בעת שירות מילואים וכן בתקופה של 30 יום לאחר סיום שירות מילואים. כמו כן, אסור למעביד להודיע על פיטורים ולהתחיל את תקופת ההודעה המוקדמת במועדים הללו. גם מחוץ לתקופות אלה, פיטורי עובד כשהעילה להם היא שירות במילואים אסורה.

● אני מתנדב בשירות הכיבוי, עזרתי לכוחות הכיבוי ולכן לא הגעתי לעבודה. מי יפצה אותי על הימים בהם התנדבתי ולא עבדתי?

איש לא יפצה אותך, אך יש לקוות כי מעסיקך יתגאה בהעסקת עובד שכמוך וישלם את שכרך.

● אני מובטל ולא התייצבתי בסניף שירות התעסוקה באזור השריפה בגלל השריפה. האם מותר לשירות התעסוקה לבטל לי את קצבת האבטלה?

מדובר במצב שייפתר בהוראת נוהל פנימית של שירות התעסוקה וביטוח לאומי שתכשיר את המצב ולא תפגע במי שלא הגיע לסניף. המוסד לביטוח לאומי הודיע ביממה האחרונה כי מי שלא התייצבו באזורי השריפה בגלל השריפה יראו אותם כמי שהתייצבו לצורך קבלת הגימלה.

גם אני פיצוי אישי מתוך סכום זה?

הממשלה הודיעה אך טרם קבעה את הקריטריונים לכך, ולכן יש להמתין.

● אני מלצר במסעדה בכרמל ומשתכר בעיקר מטיפים. כתוצאה מהשריפה המסעדה ריקה ושכרי נפגע. מי יפצה אותי?

לא תקבל פיצוי. אם המסעדה פועלת כחוק, היא משלמת למלצרים שכר בסיסי שאינו נמוך משכר המינימום. הטיפים הם תוספת המגיעה לכיסו של המלצר ישירות מהסועדים ואיננה שייכת לבעל המסעדה. לכן, בעל המסעדה אינו אחראי להיקף טיפים בגובה מסוים.

● המעסיק מכריח אותי להגיע לעבודה למרות שמקום העבודה מלא עשן ופחיתות חשודה מהשריפה. אני חושש לבריאותי, מסרב להגיע, והוא מפטר אותי. האם מותר לו?

אם אין הכרזה של משרד העבודה ומפ"קחיו כי מקום העבודה מסוכן, תחושות סובייקטיביות של עובד אינן מהוות עילה לאי התייצבות לעבודה.

● נכוויתי קלות מהדליקה בשעה שהייתי בדרך לעבודה. מי יפצה אותי על הפגיעה והנזק?

מאחר שהיית בדרך לעבודה מדובר בתאונת עבודה, עליך לפנות לקופת חולים, לדווח בהתאם לביטוח הלאומי ולהגיש תביעה בגין נזקיך.

● המעסיק החליט לקצץ לי בשכר בעקבות הירידה בהכנסות של מקום העבודה כתוצאה מהשריפה. האם מותר לו?

קיצוץ בשכר העובדים הוא במסגרת

בשריפה. האם מותר לו לפטר עובדים בגלל המצב?

להנהלה יש זכות לפטר עובדים כדי מסיבה עניינית ובתום לב. אין מניעה מפיתורי עובדים אם אין יכולת כלכלית למעסיק לספק עבודה לכלל העובדים, כל עוד לא הוכרזה שעת חירום.

● אני מקבל שכר גלובלי, אבל בעקבות השריפה המעסיק שלי החליט שאעבוד יותר שעות כדי להדביק את הביקושים. האם אני זכאי לתוספת שכר?

בהנחה שאין המדובר במשרת אמן, העובדה כי נקבע כי מדובר בשכר גלובלי אינה מונעת דרישה מצד העו"ד לקבל תשלום בגין שעות נוספות להן נדרש. הדבר נדרש גם לאור תיקון 24 לחוק הגנת השכר.

● הילדים שלי נשארו בבית בעקבות הדליקה ונשארו לשמור עליהם. מי ישלם לי על כך?

על העובד לבקש חופשה מהמעביד, כדי שיכיר בימי ההיעדרות כימי חופשה בתשלום, אחרת ייאלץ לספוג ימים אלו משכרו.

● המעסיק שלי אמר לי שהימים שבהם לא הופעתי לעבודה בגלל השריפה יהיו על חשבון ימי החופשה שלי. האם מותר לו לעשות את זה?

מעביד לא יכול לכפות על עובדיו חופשה מרוכזת בהתראה קצרה. לפיכך, בהיעדר הסכמה אחרת עם העובדים, מעביד ייאלץ לשלם להם את השכר בימי היעדרות אלו.

● הממשלה הודיעה שבעקבות השריפה יקבלו מקומות העבודה בצפון פיצוי, ובהם גם מקום העבודה שלי. האם אקבל

"על העובד לבקש חופשה, ורק אם מעבידו יתחשב במצבו, הם ייחשבו ימי חופשה בתשלום. אם העובד ייעדר לתקופה ממושכת עלול הדבר להוות עילה לפיטוריו. מומלץ לעובד לברוק את פוליסת ביטוח הבית ולבחון האם קיים בה פיצוי בגין נזקים עקיפים אלה.

● כביש הגישה למקום העבודה שלי היה חסום בימים האחרונים בגלל הדליקה. המעסיק אמר שאם אני לא מגיע זו בעיה שלי. מי יפצה אותי?

אם נמנעת הגישה למקום העבודה מחובי המעביד בתשלום השכר לעו"ד בדים.

● בגלל המצב בצפון המעסיק החליט שלא נגיע לעבודה בימים הקרובים. על חשבון מי יהיו ימי העבודה והחופשה האלה?

מעביד אינו יכול לכפות בהתראה קצרה חופשה מרוכזת על עובדיו. לפיכך, בהיעדר הסכמה אחרת עם העובדים, המעביד ייאלץ לשלם את השכר לעו"ד בדים בימי ההיעדרות האלה.

● בעקבות השריפה המפעל שלי עובד חלקית ואני לא יכול לעבוד שעות נוספות, מה שפוגע במשכורת שלי מאוד. האם אני זכאי לפיצוי?

אלא אם סוכם אחרת, שעות נוספות אינן חלק מזכאות קבועה של עובד וכפופות לאישור המעסיק ולהסכמת העובד. על כן מקום בו השעות הנוספות הן תמורת עבודה בפועל (להבדיל מזכאות קבועה וחודשית כגון פרמיה) ואלה אינן מבוצעות, אין זכאות לתשלום או חלק פיצוי בגינן.

● המנהל שלי החליט לפטר 5 עובדים בעקבות הירידה בהיקף העבודה כי חלק מהמפעל נפגע

עשרות אלפי אזרחים בצפון רותקו לבתייהם בימים האחרונים בעקבות השריפה הגדולה בכרמל ולא הגיעו לעבודה. בחלק מהמקרים, מקומות העבודה שלהם פשוט נשרפו. באחרים נחסמו כבישי הגישה, או שהעובדים נאלצו לעזוב את בתיהם ולעבור למרכז.

לפניכם המדריך המפורט על זכויות עובדים בעקבות השריפה הגדולה, בסיועם של עורכי הדין אבירם רח"י מי ממושרד בן שחה, לקנר ושות'; עו"ד מוטי ארד ממושרד רון גזית, רוטנברג ושות'; עו"ד עינת שקד ממושרד יחב דינה ושות' - המתמחים בדיני עבודה.

● אני עובד במפעל שנשרף כליל במהלך הדליקה ויושב עכשיו בבית. שיקום המפעל ימשך חודשים. מי ישלם לי שכר?

אין חוק שמסדיר את נושא היעדרות העובדים וחוסר היכולת לספק עבודה עקב שריפה. כל עוד אין החלטת ממשלה אחרת או הסדר קיבוצי בין ההסתדרות לארגוני המעבידים, הדבר ייקבע לפי הסכמי העבודה הפ"רטיים ו/או ההסדרים הקיבוציים הח"לים כיום. לכן, עובד המוכן להתייצב לעבודה, ומעבידו אינו יכול לספק לו את מקום העבודה, יהיה מחויב המעביד להוציא את העובדים לחופשה בתשלום, לתקופה מוגבלת, ובמי קרים קיצוניים ייאלץ המעביד לפטר את העובדים. ראוי למעסיקים לבחון תנאי פוליסות הביטוח שלהם במקרה של שריפה, האם הן מכסות את אובדן הרווחים ואת שכר העובדים.

● הבית שלי נשרף, וכתוצאה מכך אני לא יכול להגיע לעבודה שלי בימים הקרובים. האם אני זכאי לשכר?